

УДК 37.02:159.95

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5\(5\)-528-540](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5(5)-528-540)

Якимчук Юлія Василівна кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницький національний університет, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016, тел.: (067) 528-26-63, <https://orcid.org/0000-0001-6812-1544>

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ ЗНАТЬ «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Анотація. Стаття присвячена вивченню та аналізу когнітивних процесів, що лежать в основі навичок читання, а також розробці практичних рекомендацій з розвитку навичок іншомовного професійно-орієнтованого читання студентів галузі знань «Інформаційні технології» (ІТ). У статті розглянуто роль низхідних та висхідних процесів обробки текстів у побудові сучасних моделей читання, класифіковано види читання на основі його мети. На основі аналізу наукової літератури автор приходиться до висновку, що для ефективного професійно-орієнтованого читання необхідно мати фонові знання з предмету, натреновану швидкість читання, запас загальної та спеціальної лексики (термінології), знання з фонетики, морфології, синтаксису; необхідно вміти робити висновки які допоможуть зв'язати між собою пропозиції, які зовні не мають поняття, яке їх пов'язує. Для розуміння головної думки тексту, розмежування головного та другорядного, мети та засобів її досягнення, побудови причинно-наслідкових та ієрархічних зв'язків необхідно також уміти будувати макропропозиції. Автором даються рекомендації щодо відбору матеріалу для професійно-орієнтованого читання у ІТ галузі з точки зору його змісту та складності. Автором зазначається, що для оволодіння всіма видами читання необхідне досягнення автоматизму розпізнавання слова та лексичного доступу. Що швидше відбувається процес вилучення з ментального лексикону, пов'язаного з рівнем лексичних знань, то більш досконалішими стають навички читання. Крім рекомендацій щодо розвитку швидкості читання, розглядаються шляхи розвитку навичок розуміння тексту. Робота над текстами для інтенсивного читання передбачає кілька етапів: (1) етап перед читанням тексту, (2) роботу над текстом та (3) роботу після читання та аналізу тексту. Автор визначає мету кожного етапу та пропонує види завдань для

роботи на кожному етапі читання. У статті пропонуються види завдань для поповнення лексичного запасу студентів, кращого розуміння та запам'ятовування лексичних одиниць; для тренування навичок побудови макропропозицій; розвитку навичок розуміння логічних зв'язків у тексті, а також навичок робити висновки з прочитаного. Автор робить наголос на важливості розвитку та підтримуванні мотивації студентів до читання професійно-орієнтованих текстів та на ролі міждисциплінарних зв'язків у розвитку навичок професійно-орієнтованого читання текстів іноземною мовою.

Ключові слова: когнітивні процеси, професійно-орієнтоване читання, лексичні одиниці, синтаксис, мотивація

Yakymchuk Yuliia Vasylivna Candidate of Science in Psychology, Associate Professor at Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University, Instytutska St., 11, Khmelnytskyi, 29016, tel.: (067) 528-26-63, <https://orcid.org/0000-0001-6812-1544>

L2 PROFESSIONALLY ORIENTED READING TEACHING OF STUDENTS OF “INFORMATION TECHNOLOGY” KNOWLEDGE BRANCH

Abstract. The article is devoted to the studying and analysis of cognitive processes underlying reading skills and also to working out practical recommendations on second language (L2) professionally-oriented reading to Information Technology (IT) students. The role of top-down and bottom-up types of text processing for building modern reading models is considered, the types of reading are classified on the basis of its goal. After analyzing scientific literature, the author comes to the conclusion that for effective professionally oriented reading it is necessary to have background knowledge on the subject, well trained reading fluency, good stock of general and special vocabulary (terminology), phonetics, morphology, syntax knowledge; it is necessary to have an ability of drawing conclusions that will help to connect propositions which do not have external notion connecting them. It is also necessary to have abilities of building macropropositions for understanding the main idea of the text, for differentiating between the main and secondary things, the aim and the means of achieving it, for building causal and hierarchical links. The author gives recommendations on the material selection for professionally oriented reading in IT branch of knowledge from the point of view of its content and complexity. It is mentioned by the author that it is necessary to achieve automatic word recognition and lexical access for

mastering all types of reading. The more quickly the reader retrieves words from the mental lexicon linked to their level of vocabulary knowledge, the more proficient their reading skills become. Besides giving recommendations on reading fluency development, the author considers the means of development of reading comprehension skills. The work at the texts for intensive reading has three stages: (1) pre-reading stage; (2) work at the text and (3) work after text reading and analysis. The author determines the aim for each stage and offers the types of activities for enriching students' vocabulary, for better understanding and memorizing lexical units; for training macroproposition building skills; comprehension skills development of logical relations in the text and also the skills of drawing conclusions from the text. The author stresses the importance to develop and support students' motivation to read professionally oriented texts and the role of interdisciplinary connections in the development of skills of L2 professionally-oriented texts reading.

Keywords: cognitive processes, professionally oriented reading, lexical units, syntax, motivation

Постановка проблеми. Навички професійно-орієнтованого читання іноземною мовою є важливою складовою професійної компетентності фахівців галузі ІТ. За допомогою професійно-орієнтованого читання фахівці отримують нову інформацію, яку застосовуватимуть у виконанні практичних завдань, а також для обміну інформацією з колегами. Особливе значення розвитку навичок іншомовного професійно-орієнтованого читання для студентів ІТ галузі полягає у швидкому розвитку галузі, появі нових інструментів, мов програмування, які необхідно засвоїти для виконання фахових обов'язків. Важливість розвитку навичок саме іншомовного читання полягає у тому, що нова фахова література ІТ галузі часто виходить іноземною мовою. Необхідність розвинутих навичок професійно-орієнтованого читання також впливає із загальних компетенцій та програмних результатів навчання для фахівців галузі, прописаних у освітніх програмах. Наприклад, такі загальні компетенції як (1) здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; (2) здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово неможливо досягнути без розвинених навичок професійного читання. Прикладами програмних результатів навчання, які передбачають розвинені навички професійного читання є: (1) збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її; (2) застосовувати знання з державної та іноземних мов з метою

забезпечення ефективності професійної комунікації; (3) адаптуватися в умовах часткої зміни технологій професійної діяльності.

Читання професійної літератури не тільки має функцію отримання нової інформації з галузі, але й розвиває здатність генерації нових ідей, творчого мислення, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, спонукає до критичного осмислення проблем та перспектив галузі. Читання фахових текстів також задовільняє пізнавальні інтереси студентів та потребу самоствердження.

Необхідність нових теоретичних та практичних розробок з професійного читання для студентів ЗВО обумовлюється тим, що до вступу у ЗВО студенти вивчали англійську мову загального використання, а ЗВО має підготувати фахівця у певній галузі, тому змінюються завдання навчання іноземних мов. Згідно з завданнями змінюються програми та зміст навчального матеріалу.

Змінюються також обсяги матеріалу для читання, який потрібно опанувати для його ефективного застосування на практиці, тому постає питання навчання різним видам читання (читання для отримання головної думки, для отримання певних даних або читання для глибинного аналізу змісту).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на важливість читання для отримання інформації та комунікації, проблема навчання читання вивчалася у багатьох напрямках. Вчені вивчали зв'язок робочої пам'яті з когнітивними процесами обробки мови (Baddeley, Ellis, Howard, Butterworth); використання когнітивних стратегій для навчання читання (Schulz, Soto, McNamara, Suyinto, Walter). Розроблені методики навчання професійно-орієнтованому читанню (Книш, Барабанова, Шапран).

Необхідність практичних рекомендацій щодо навчання професійно-орієнтованого читання студентів ІТ галузі впливає із протиріччя між вимогами освітніх програм підготувати фахівців, які використовують науково-технічну літературу задля вирішення практичних завдань та рівнем підготовки випускників шкіл, який дає змогу читати тексти загальної тематики (подорожі, пригоди, покупки, історія, сучасне життя, тощо); протиріччя між швидким розвитком галузі ІТ та часто застарілими матеріалами для читання у підручниках; протиріччя між складністю автентичних текстів з фаху, необхідністю знати основи фаху для оволодіння сучасною інформацією та частою відсутністю таких основ у студентів-першокурсників; протиріччям між потребою швидкого читання великої кількості матеріалу та відсутністю у студентів знань та навичок щодо стратегій читання для досягнення різних цілей (знайти певну інформацію, визначити суть тексту і т. ін.).

Метою статті є аналіз наукових досліджень когнітивних процесів, які лежать в основі читання та розуміння прочитаного, та надання практичних рекомендацій щодо розвитку швидкості читання та розуміння професійних текстів іноземною мовою для студентів ІТ галузі.

Виклад основного матеріалу. Для ефективного читання фахових текстів іноземною мовою необхідне розуміння тексту, а також належна швидкість читання.

Низхідна обробка (top-down processing) починається з найбільш загального та переходить до більш конкретного, специфічного. На таку обробку впливають наші очікування та попередні знання. У процесі розвитку навичок читання великого значення набувають такі фактори низхідної обробки як самоконтроль (self-monitoring), знання про типи текстів, фонові знання (background knowledge). Висхідні (bottom-up) моделі обробки тексту розглядають літери, слова, речення у ієрархічній послідовності, при чому кожен наступний крок тісно пов'язаний з попереднім.

Сучасні моделі читання базуються на паралельному розгортанні висхідних та низхідних процесів обробки тексту [1]. Обидва види обробки тексту є необхідними для розвитку навичок читання, але ступінь участі кожного з них у цьому інтерактивному процесі є різним у залежності від мети читання. У залежності від мети розрізняють читання для розуміння суті тексту (scimming), для пошуку певної інформації (scanning), критичне, або інтенсивне читання (intensive reading), екстенсивне читання (extensive reading). Інтенсивне читання найкраще розвиває процеси вищого рівня (high-level processes), адже зосереджується на свідомому використанні стратегій для аналізу тексту. Типовий текст для інтенсивного читання має бути трошки складнішим від того тексту, який читач може доволі легко прочитати та проаналізувати. Екстенсивне читання – це читання великих за обсягом нескладних для розуміння текстів. Таке читання є необхідним для формування навичок читання, адже читач зустрічає у тексті знову і знову слова, що часто повторюються, і, таким чином, розвиває швидкість читання та швидкість упізнавання слів. Складність таких текстів має бути такою, щоб студенти могли їх комфортно читати без словника. Часто такі тексти дозволяється обирати самостійно, щоб мотивувати студентів до читання. Таке читання є позакласним, а на занятті студенти розповідають про зміст прочитаного, діляться враженнями, рекомендують чи не рекомендують ці тексти для читання одногрупникам, задають один одному запитання за змістом прочитаного.

Для оволодіння всіма видами читання необхідне досягнення автоматизму розпізнавання слова та лексичного доступу (lexical access) (такого упізнавання слова, яке уможливорює знаходження його значення у пам'яті та мовчазного активування його вимови). Коли слово розпізнане, воно входить у фонологічну петлю (phonological loop) робочої пам'яті та стає доступним для ментальної репрезентації тексту [2].

Що швидше відбувається процес вилучення з ментального лексикону, пов'язаного з рівнем лексичних знань, то більш досконаліми стають навички читання. Ефективними засобами розвитку швидкості читання є вправи на швидкість читання та розпізнавання слова, вправи на читання вголос групами та у парах, вправи на перечитування прочитаних раніше текстів, екстенсивне читання [3].

Професійно-орієнтоване читання передбачає не тільки високу швидкість, але й розуміння прочитаного. Kintch та van Dijk [4] розробили загальну модель обробки інформації при розумінні тексту. Згідно з цією моделлю для аналізу тексту застосовується поділ на пропозиції. У процесі обробки тексту слід співвідносити наступні пропозиції з попередніми. Це відбувається за рахунок співпадання деяких понять. Зазвичай доволі легко встановлюється зв'язок між пропозиціями в межах одного речення, а труднощі виникають при встановленні зв'язків між пропозиціями, що знаходяться у різних реченнях. Іноді для зв'язування пропозицій, які знаходяться у різних реченнях, необхідні зв'язуючі висновки. За Kintch та van Dijk розуміння тексту ускладнюється саме за рахунок необхідності таких висновків. Вчені вважають, що існує межа (у середньому вона дорівнює чотирьом) для кількості пропозицій, які можливо утримувати активними у робочій пам'яті. Із цього факту витікають два наслідки. По-перше, людина може бути не здатна пов'язати нову пропозицію з попереднім текстом, тому що попередня пропозиція з тим же поняттям більше неактивна. Людині необхідний час, щоб активізувати попередні пропозиції у довготривалій пам'яті, та знайти пропозицію, яка має спільні поняття з поточною пропозицією. По-друге, що довше пропозиція утримується у активному стані, то сильніше довготривале кодування та вища ймовірність згадування. Оскільки є обмеження на кількість пропозицій, які людина може утримувати активними у робочій пам'яті, необхідно вибирати, які пропозиції залишаться у робочій пам'яті. У залежності від того, які пропозиції будуть вибрані, людина з різною ефективністю буде згадувати кожен пропозицію.

Kintch та van Dijk вважають, що люди використовують певну комбінацію давності інформації та її важливості, щоб вибрати, які пропозиції утримувати в активному стані. Люди утримують в активному стані останню пропозицію та пропозиції, які стоять вище неї у ієрархічній репрезентації тексту. Fletcher [5] довів, що люди утримують в активному стані не тільки ті пропозиції, що стоять вище в ієрархії, але й ті, які є каузально важливими. Наслідком таких стратегій утримування пропозицій в активному стані є те, що ієрархічно та каузально значущі факти тексту згадуються краще.

Kintch та van Dijk вважають, що існують два види ускладнень, які робить читач для конкретизації пропозицій у тексті. Ускладненнями першого виду є висновки, які робить читач, щоб пов'язати між собою інакше непов'язані пропозиції. Ускладнення іншого виду полягають у формуванні макропропозицій, які коротко виражають суть тексту. Формування макропропозицій призводить до кращого згадування головних пунктів тексту, розмежування суттєвого та несуттєвого.

Just та Carpenter [6] вивчали рух очей людини у процесі читання речення. Виявляється, що людина зупиняється майже на кожному слові. Час, затрачений людиною на зупинку на кожному слові в основному пропорційний об'єму інформації, що міститься у слові. Наприклад, якщо у тексті є незнайомий або незвичний термін, людина довше затримується на ньому. На службових словах, наприклад, артиклях, погляд або майже не зупиняється, або зупиняється на дуже короткий відрізок часу. Крім цього, людина витрачає додатковий час на підведення підсумків наприкінці кожної фрази. Це пояснюється тим, що значення речення визначається структурою фраз, які входять до складу речення. Тому для розуміння змісту прочитаного розуміння значення кожного слова недостатньо; для цього потрібно розуміти структуру фрази. Для розуміння структури фрази важливе розуміння структури словосполучень, пропозицій, порядку слів у реченні. Значення речення комбінується із обробки синтаксичної та семантичної інформації.

При дослідженні потенціалів, пов'язаних з подіями, були отримані докази роздільної обробки семантики та синтаксису за допомогою хвиль N 400 та P 600. Хвиля N 400 [7] виникає, коли піддослідні чують семантично неправильне речення. Приблизно через 400 мс після неправильного слова на запису потенціалів, пов'язаних з подіями, виникає від'ємний зсув амплітуди. З іншого боку, реакцією на синтаксичні помилки є хвиля P 600. Osterhout та Holcomb [8] показували піддослідним такі речення з синтаксичними помилками та зафіксували

додатню хвилю приблизно через 600 мс після слова, що порушує синтаксис.

Отже, для ефективного професійно-орієнтованого читання необхідно мати фонові знання з предмету, натреновану швидкість читання, запас загальної та спеціальної лексики (термінології), знання з фонетики, морфології, синтаксису; необхідно вміти робити висновки які допоможуть зв'язати між собою пропозиції, які зовні не мають поняття, яке їх пов'язує. Для розуміння головної думки тексту, розмежування головного та другорядного, мети та засобів її досягнення, побудови причинно-наслідкових та ієрархічних зв'язків необхідно також уміти будувати макропропозиції.

Велике значення має відбір матеріалу для навчання професійно-орієнтованому читанню. За змістом вони поділяються на такі групи: управлінські документи (накази, службові записки, заяви), комерційні та юридичні документи (контракти між фірмами, статuti тощо), тексти загального характеру з галузі (видатні науковці та практики у IT, розвиток галузі, цікаві відкриття, відомі компанії, їхнє становлення та розвиток, тексти, спрямовані на формування етичного кодексу фахівця), а також тексти за фахом. На нашу думку, тексти за фахом мають становити дві третини від обсягу всього професійно-орієнтованого читання, а тексти інших груп – приблизно одну третину. Кожна група текстів виконує свою функцію. При читанні текстів управлінського, комерційного та юридичного характеру студенти вивчають структурну будову таких текстів, граматичні структури та лексичні одиниці, притаманні для текстів цієї групи. На основі читання формується генерування таких текстів. (написати заяву, службову записку, скласти проект контракту, тощо). Тексти загального спрямування часто мають емоційний компонент, необхідний для ефективного навчання. Крім того, такі тексти поповнюють лексичний запас студентів лексикою загального вжитку. Складність текстів з фаху обумовлюється рівнем підготовки групи. Оптимальна складність для інтенсивного читання – 10 – 15% невідомої лексики та 5% нових граматичних структур. Цим забезпечується розвивальний характер тексту та не послаблюється мотивація студентів до читання. Оптимальна складність також передбачає підбір текстів у відповідності з наявними знаннями студентів з галузі. Тобто, для студентів першого курсу бакалаврату передбачається читання текстів з основ галузі, а для студентів магістратури – читання складних технічних текстів. Тексти для читання мають бути такими, що відображають сучасний стан розвитку галузі та автентичними. Невеличка адаптація дозволяється тільки для студентів молодших курсів

бакалаврату, якщо їхній рівень володіння іноземною мовою не дає їм змоги читати та розуміти автентичні тексти. Проте метою є перехід до читання автентичних текстів у майбутньому.

Робота над текстами для інтенсивного читання передбачає кілька етапів: (1) етап перед читанням тексту, (2) роботу над текстом та (3) роботу після читання та аналізу тексту.

Перший етап має мету привернути увагу до тематики тексту, активізувати фонові знання з проблеми, лексику, яка допоможе зрозуміти текст. Робота над текстом має на меті перевірку розуміння тексту та розвиток навичок розуміння тексту. Тому на другому етапі передбачається робота над лексикою та граматикою тексту, над логічними зв'язками у реченнях, між реченнями та між більшими частинами тексту. Третій етап передбачає побудову нової метакогнітивної основи для застосування отриманої інформації з тексту на практиці та для читання нових фахових текстів. Прикладами такої роботи можуть бути складання власних діалогів на основі інформації тексту, відповіді на запитання, складання документів на основі прочитаного (резюме, проєктів контрактів, написання анотацій тощо), розв'язування задач з фаху, прийняття рішень у робочих ситуаціях.

Для поповнення та упорядкування лексичного запасу ми пропонуємо вправи на розподілення лексики на групи за значенням. Наприклад, можна запропонувати розподілити список слів на ті, що означають характеристики монітору та принтеру; приладу вводу чи виводу. Іншими завданнями на закріплення лексичного матеріалу є вправи на співвідношення опису значення слова зі словом, опису характеристик зі словом, вгадування слова за описом значення, складання слова з набору літер, що входять до його складу, розв'язування кросвордів, чайнвордів, пояснення значення слова у певному контексті, вправи на підбір синонімів та антонімів до слова.

Лексику ми рекомендуємо вчити, застосовуючи ускладнення, тобто, складаючи з нею словосполучення, речення, тексти, діалоги. Також корисно добиватися, щоб активна лексика постійно повторювалася у текстах для читання, аудіювання та у мовленні.

Для тренування навичок побудови макропропозицій ми пропонуємо такі вправи: визначити головну мету автора при написанні тексту та перерахувати засоби, за допомогою яких автор досягає цієї мети. Запитання можуть бути як відкритими, так і у тестовій формі. Також є корисними вправи на заповнення таблиць за змістом тексту, зображення схематично подій, принципів роботи приладу, логіки побудови команд програми, зображення блок-схем частин програмного коду, опис схем, виконання завдань за схемами.

Так, після читання тексту про застосування комп'ютерів у медицині, можна попросити студентів заповнити таблицю за сферами застосування: для зберігання інформації про історію хвороби, створення різноманітних баз даних, проведення лікування. Студенти заповнюють кожен стовпчик згідно інформації з тексту. Після читання тексту на пересилання дейтаграм (datagram forwarding) можна попросити студентів зробити таблиці пересилання пакетів інформації для запропонованої схеми перемикачів.

Розвитку навичок розуміння логічних зв'язків у тексті є завдання на складання плану тексту, розташування частин тексту у логічній послідовності, створення речень з його частин, доповнення речень частинами, які попередньо були видалені з речення, вставляння у тексти раніше видалених речень. При цьому важливою ролі набуває пояснення логіки вставляння певного речення у пропуск у тексті.

Не останню роль для розуміння тексту відіграють пам'ять та увага. Наприклад, у робочій пам'яті зберігаються пропозиції, які необхідно пов'язати з поточною пропозицією. Тому важливі запитання за змістом тексту, завдання на знаходження протиріч у тексті.

Ключем до навчання є мотивація. Кожен студент при виконанні завдання є полімотивованим. Мотивація поділяється на зовнішню та внутрішню. Зовнішньомотивовані студенти виконують завдання задля похвали, оцінки, нагороди. Внутрішньомотивовані студенти навчаються задля задоволення пізнавальних потреб.

Барабанова виділяє такі мотиви читання: комунікативні; ціннісно-орієнтовані; пізнавальні; самоствердження; освітні [9, С. 62].

Як же сформувати мотивацію студентів до професійного читання?

На думку автора, тексти для читання мають становити інтерес для студентів з точки зору їхніх пізнавальних потреб, інформаційного навантаження, можливості застосування отриманої інформації на практиці. Для ІТ студентів важливо, щоб тексти містили новітню інформацію, а не описували застарілі прилади, інструменти, методи, мови програмування. На розвиток мотивації читання професійно-орієнтованих текстів впливає і складність текстів. Тексти для інтенсивного читання мають бути дещо складнішими за той рівень, який студенти можуть читати без словника, але не занадто складними. Дещо складніший рівень обирається для розвитку навичок розуміння тексту, розширення словникового запасу студента. Для екстенсивного читання пропонуються (або обираються самими студентами) тексти, які відповідають наявному рівню навичок студентів. Такі тексти сприяють автоматизації навичок читання.

Мотивує студентів також усвідомлення того, що інформацію, отриману із читання тексту можна застосувати для вирішення практичних завдань. Тому після читання тексту, вправ на розвиток лексичних, синтаксичних навичок, вправ на розвиток пам'яті, з'ясування логічних зв'язків у тексті доцільно давати вправи на застосування прочитаного на практиці. Наприклад, після читання тексту з програмування, наприклад, на застосування функцій `randrange`, `random`, `uniform` (мова Python) можна дати задачу для написання програми гри із застосуванням цих функцій. Студенти побачать, що вони можуть використати отриману із тексту інформацію для розробки ігор, що закріпить у пам'яті отриману інформацію та підвищить їхню мотивацію читання професійно-орієнтованих текстів. Після читання тексту з організації мереж можна дати завдання на побудову мережі офісу з певної кількості комп'ютерів для вирішення певних завдань кожним комп'ютером та мережею взагалі.

Важливими для опанування будь-якої дисципліни у ЗВО є міждисциплінарні зв'язки. Для розвитку навичок професійно-орієнтованого читання корисно у підручниках та лекціях тих фахових дисциплін, які викладаються українською, біля термінів українською давати їхні еквіваленти англійською у дужках, а також дублювати завдання англійською мовою. Це призведе до поповнення лексичного запасу, а саме термінів та тренуватиме навички читання професійно-орієнтованих текстів англійською мовою.

Висновки. У статті розглянуто когнітивні процеси, які лежать в основі читання: низхідні та висхідні процеси обробки тексту, розпізнавання слова; у статті також описані процеси, які пояснюють труднощі, які виникають під час розуміння тексту. Основними авторськими рекомендаціями щодо підвищення ефективності професійно-орієнтованого читання текстів ІТ галузі є рекомендації щодо відбору матеріалу за принципами змісту (управлінські документи, комерційні та юридичні документи, тексти загального характеру, а також тексти за фахом. При цьому зазначається, що тексти за фахом мають становити дві третини від обсягу всього професійно-орієнтованого читання. Тексти для інтенсивного читання мають бути складнішими від текстів, призначених для екстенсивного читання, що обумовлюється різними цілями цих видів читання. Тексти для екстенсивного читання мають за мету автоматизацію навичок та розвиток швидкості читання, а для інтенсивного – розвиток навичок розуміння. Тому в текстах для інтенсивного читання має бути частина незнайомої лексики та граматичних структур, а тексти для екстенсивного читання мають бути

зрозумілими для студентів без використання словника. Проте, тексти для інтенсивного читання не мають бути настільки складними, щоб знижувати мотивацію студентів до читання науково-технічних текстів. У статті також даються рекомендації щодо складання завдань для запам'ятовування та розуміння лексики, для розуміння логічних зв'язків у тексті, для формування здатності робити висновки з прочитаного. Автором підкреслюється важливість мотивації студентів до іншомовного професійно-орієнтованого читання, а також робиться акцент на важливості міждисциплінарних зв'язків.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі може бути створення методики для навчання професійно-орієнтованому читанню в ІТ галузі.

Література:

1. Stanovich K. E. Toward an interactive compensatory model of individual differences in the development of reading fluency. *Reading Research Quarterly*. 1980. Vol. 16. P.32-71.
2. Gathercole S. E., Baddeley A. D. *Working Memory and Language*. Hove and Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1995.
3. Grabe W., Stoller F. L. Reading for Academic Purposes: Guidelines for the ESL/EFL Teacher. In M. Celce-Murcia (ed.), *Teaching English as a Second or Foreign Language (3rd edition)*, 187-203. Boston: Heinle & Heinle, 2001.
4. Kintch W., van Dijk T. A. Toward a model of text comprehension and reproduction. *Psychological Review*. 1978. Vol. 85. P. 363 – 394.
5. Fletcher C. R. 1986. Strategies for the allocation of short-term memory during comprehension. *Journal of Memory and Language*. 1986. Vol. 25. P. 43 – 48.
6. Just M. A., Carpenter P. A. A theory of reading: From eye fixations to comprehension. *Psychological Review*. 1980. Vol. 87. P. 329354.
7. Osterhout, L. Holcomb, P. Event-related potentials elicited by syntactic anomaly. *Journal of Memory and Language*. 1992. Vol. 31. P. 785806.
8. Kutas M., Hillyard S. Reading senseless sentences: Brain potentials reflect semantic incongruity. *Science*. 1980. Vol. 207. P. 203 – 205.
9. Барабанова Г. В. *Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовних ВНЗ*. Київ: Інкос, 2005.

References:

1. Stanovich, K. E. (1980). Toward an interactive compensatory model of individual differences in the development of reading fluency. *Reading Research Quarterly* 16:32-71.
2. Gathercole, S. E., Baddeley, A. D. (1995). *Working Memory and Language*. Hove and Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
3. Grabe, W., Stoller, F. L. (2001). Reading for Academic Purposes: Guidelines for the ESL/EFL Teacher. In M. Celce-Murcia (ed.), *Teaching English as a Second or Foreign Language (3rd edition)*, 187-203. Boston: Heinle & Heinle.

4. Kintch, W., van Dijk, T. A. (1978). Toward a model of text comprehension and reproduction. *Psychological Review* 85: 363 – 394.
5. Fletcher, C. R. (1986). Strategies for the allocation of short-term memory during comprehension. *Journal of Memory and Language* 25: 43 – 48.
6. Just, M. A., Carpenter P. A. (1980) A theory of reading: From eye fixations to comprehension. *Psychological Review*: 329354.
7. Osterhout, L. Holcomb, P. (1992). Event-related potentials elicited by syntactic anomaly. *Journal of Memory and Language* 31: 785806.
8. Kutas, M., Hillyard, S. (1980). Reading senseless sentences: Brain potentials reflect semantic incongruity. *Science* 207: 203 – 205.
9. Barabanova, G. V. (2005). *Metodyka navchannia profesiino-orientovanoho chytannia u nemovnykh VNZ* [Methodology of professionally oriented reading teaching in non-linguistic colleges]. Kyiv: Inkos